

A DALT TOT ESTÀ TRANQUIL

A dalt tot està tranquil és la novel·la de Gerbrand Bakker ambientada en una zona rural dels Països Baixos on l'autor diu que "els grangers ploren quan es mor una vaca, però no mouen un múscul quan enterren les seves mares". Aquesta és l'aspror que ens fa arribar Bakker a través dels diàlegs lacònics dels personatges, de la duresa de les relacions i el bany de resignació dels records del narrador.

És la història de Helmer, un home que als seus 57 anys, finalment, decideix fer la vida que hauria escollit. Per què als 57 anys? Doncs perquè el pare s'està morint i, cansat de com li ha modificat la vida i del mal tracte al que l'ha sotmès, decideix instal·lar-lo a les golfes: una manera física d'independitzar-se'n. Ho fa a mitges: entre l'amor i el ressentiment, el mig cuida. El vell no menja ni beu quan vol sinó quan el fill se'n recorda, no el porta al lavabo quan en té necessitat sinó quan el fill decideix fer-ho. A mesura que Helmer va recuperant la seva vida, el vell s'apaga i l'ambient "a dalt" *està tranquil*.

Els records de Helmer ens fan entendre l'esclavatge psicològic al que s'ha sotmès, l'home de sensibilitat literària que ha deixat les lletres per les eines de granger; l'home que sempre ha estat segon plat en les decisions del pare i que només adquireix entitat per al seu progenitor quan el germà bessó mor en un absurd accident. Tanmateix, és discutible dir que adquireix entitat perquè, en realitat, el que fa és absorbir la vida que hauria estat del seu germà. Canviar la personalitat aprofitant la còpia idèntica del físic. És la terrible història de l'anul·lació d'un ésser. La màgia de l'autor és que ens sentim ofegats com Helmer i ens sentim també en la necessitat d'alliberar-nos: el llenguatge i l'estil ens duen a la plena identificació de les emocions. Les llegim i les sentim.

Complementàriament hi ha una sèrie de personatges al voltant d'aquest granger que ens ajuden a conèixer-lo i a entendre la ruresa de l'ambient en què es desenvolupa. D'una banda, l'exnòvia del bessó que té curiositat per saber com hauria estat el seu primer amor a la vellesa i que li demana que aculli el fill adolescent amb qui té una mala relació; aquest noi serà un net per a l'avi desat a les golfes, el net que podria haver estat si tot hagués anat diferent. De l'altra banda, una veïna casada i amb dos nens que comparteix amb Helmer el voler acompanyar-se, descobrir-se i observar-se en la intimitat a través d'uns prismàtics, potser símbol de la distància i la soledat que el paisatge natural i social imposen.

Tenim, a més, la presència de dos ases i una cornella que fan de metàfora i l'arribada d'un amor, només acceptat quatre dècades després de sorgir, que culmina en un viatge a Dinamarca com a catarsi absoluta.

A dalt tot està tranquil és la història d'una alliberació; que arriba tard però, almenys, arriba.

Bona lectura!

Muntsa Farré